

O. MARCIN WRZOS ^{a, ©}

 0000-0003-3513-0158

^a Instytut Mazenodianum, ul. Ostatnia 14, 60-102 Poznań, PL

[©] MarcinWrzos@Oblaci.PL

JEZUICKIE „MISSYE KATOLICKIE” (1882–1891) Początkowy okres działalności pierwszego polskiego czasopisma misyjnego

Słowa kluczowe: misje, czasopisma, pierwsze czasopismo, funkcje prasy, paradygmat wydawniczy, „Missye Katolickie”.

Streszczenie: Pierwsze czasopisma misyjne na świecie „Les Annales de la Propagation de la Foi” oraz „Les Missions Catholiques” są wydawane od 1822 r. Sześćdziesiąt lat później rozpoczęto publikowanie w Krakowie, przez jezuitów, tytułu „Missye Katolickie”. Był to pierwszy polskojęzyczny periodyk, który powstał, gdy Polska była pod zaborami. Powstał z jednej strony dzięki publikacji encykliki Leona XIII *Santa Dei civitas* (1880 r.), która zachęcała do szerokiego zaangażowania w misje *ad gentes* Eklezji, a z drugiej strony dzięki zmianom politycznym i podpisaniu konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Austrią (1885 r.). Do tej pory pismo to nie było przedmiotem szerszych analiz prasoznawczo-misjologicznych. Ze względu na obszerność – 59 lat wydawniczych – na potrzeby studium czasokres badawczy ograniczony został do pierwszej dekady publikowania periodyku.

O. DR HAB. MARCIN WRZOS OMI (1977–). Kapłan (2004) Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej; mgr (teologia, 2004, UAM, Poznań; politologia, 2008, UAM, Poznań; dziennikarstwo i komunikacja społeczna, 2008, UAM, Poznań); dr nauk teologicznych (misjologia, 2013, UKSW, Warszawa); dr hab. nauk teologicznych (t. środków społecznego przekazu, 2021, UKSW, Warszawa). Autor artykułów i książek naukowych dotyczących misji w środkach społecznego przekazu i wykorzystania środków społecznego przekazu na misjach. Bada Internet w kontekście obecności w nim Kościoła, a także dialog międzyreligijny i międzykulturowy. Redaktor naczelny czasopisma „Misyjne Drogi” (2012–) i portalu internetowego Misyjne.PL (2015–).

W toku prowadzonych badań wskazano na genezę powstania pisma, jego założenia, tematykę, sposób przekazu oraz realizację przez redakcję funkcji wydawniczych. Jak wykazano, jezuicki miesięcznik, ze względu na to, że był prekursorem misyjnych mediów w języku polskim, stał się, w wielu wskazanych w badaniach obszarach, wzorem paradygmatycznym do późniejszej redakcji czasopism misyjnych.

Pierwszym czasopismem misyjnym ukazującym się na ziemiach polskich były wydawane na terenie zaboru austro-węgierskiego „Missye Katolickie”, nazywane przez misjologów oraz medioznawców w późniejszym okresie „Misjami Katolickimi”. Były publikowane od roku 1882 r. przez krakowskich jezuitów, a ich działalność wydawnicza została przerwana, jak w zasadzie wszystkich czasopism misyjnych, wybuchem II wojny światowej oraz okresem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Andrzej Kaleta, jako jedyny autor, w swoich badaniach naukowych zawarł informacje o jego wydawaniu, a jako bezpośrednią przyczynę pozwolenia na jego ukazywanie wskazał oprócz encykliki *Santa Dei civitas* (1880 r.), podpisany pięć lat później konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Austrią. Wprawdzie pismo było wydawane już od trzech lat, ale to porozumienie uprawomocniało jego ukazywanie¹. Być może polskojęzyczna prasa misyjna mogłaby pojawić się wcześniej, ale ze względu na skomplikowaną sytuację polityczno-społeczną w okresie zaborów (lata 1772–1918) nie było to możliwe. Periodyk ten był przedstawiony zaborcom jako polskojęzyczna wersja niemieckich czasopism misyjnych, do których treści, przez brak znajomości języka, nie miało dostępu szersze grono polskojęzycznych wierzących.

Pierwszymi czasopismami misyjnymi na świecie, do których niewątpliwie nawiązywali krakowscy wydawcy, były: „Les Annales de la Propagation de la Foi” oraz „Les Missions Catholiques”, które są wydawane od 1822 r.², a kilka lat później rozpoczęto wydawanie niemieckiego „Die Katholischen Missionen”³.

Od odzyskania niepodległości w 1918 r. do wybuchu II wojny światowej w kraju wydawano 38 tytułów czasopism misyjnych, choć jednocześnie najwięcej w latach 1935 i 1937 (po 25 tytułów). Miały ona najczęściej

¹ Zob. A. Kaleta, *Polskie katolickie czasopiśmiennictwo misyjne w II Rzeczypospolitej*, Kalisz 2001, s. 60–61.

² Tamże, s. 59.

³ Zob. R. Małek, *Stulecie czasopisma „Die Katholischen Missionen”*, CTh, 44(1975), f. 2, s. 189–195.

niewielkie nakłady, a głównymi centrami wydawniczymi były duże miasta: Warszawa, Lwów, Poznań, Kraków, Katowice, Wilno i Łódź. W tych miastach działały sprawnie oddziały Papieskich Dzieł Misyjnych czy zakony i zgromadzenia misyjne⁴. Czasopisma te stały się elementem szeroko pojętej animacji misyjnej, z którą można było dotrzeć, ze względu na ich masowość, do sporej części społeczeństwa. Wybuch II wojny światowej we wrześniu 1939 r. doprowadził do wstrzymania wydawania czasopism katolickich, w tym misyjnych, w kraju. Okres powojenny i utworzenie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, zależnej od Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, i dominacja socjalizmu praktycznego, nie sprzyjały ich odtworzeniu, a także działalności misyjnej, gdyż przez władze ludowe wstrzymywane były wyjazdy misjonarzy. Zgodę od władz na wydawanie czasopism misyjnych uzyskano w latach osiemdziesiątych XX w., a pierwsi misjonarze wyjechali z Polski dekadę wcześniej. Po roku 1983 (wówczas wydano zgodę na oficjalny druk czasopism, ale na własnym papierze) na rynku krajowej prasy misyjnej ukazywało się 35 tytułów misyjnych. Największe nakłady i największa liczba tytułów ukazywała się w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Były w tej grupie czasopisma popularyzujące, popularnonaukowe oraz naukowe, osiągające niejednokrotnie nakłady jednorazowe powyżej 50 tys. egzemplarzy⁵. Po roku 2000, w ciągu dwudziestu lat przed pandemią, zauważalny jest kryzys wydawniczy. Nakłady wydawnictw spadły od około 15 do 40%, a dziewięć tytułów zaprzestano wydawać lub zawieszono ich wydawanie (w tym siedem w latach 2015–2020). Wydaje się, że miały na to wpływ: spadek czytelnictwa prasy drukowanej w Polsce i zmiana technologii przekazu z analogowej na cyfrową; nie zawsze interesująca szata graficzna; treść nieadekwatna do grupy odbiorców (targetu); spadek liczby osób mających systematyczny kontakt z Kościołem; wzrost kosztów produkcji przy malejącym nakładzie i powiększająca się nieopłacalność ekonomiczna⁶. Aktualnie

⁴ Zob. M. Wrzós, *Polskie czasopiśmiennictwo misyjne po II wojnie światowej*, Poznań 2013, s. 34–39; Kaleta, *Polskie katolickie czasopiśmiennictwo*, s. 11–278 – szeroko w swoich badaniach opisał niniejszy okres działalności polskich czasopism misyjnych. M. Wrzós, *Główne idee teologiczne, historia i funkcje obłackiego czasopiśmiennictwa misyjnego w Polsce (1926–2016)*, Poznań 2016, s. 13–50.

⁵ Zob. Wrzós, *Polskie czasopiśmiennictwo misyjne*, s. 43–462. Autor zajmował się w badaniach powojennym czasopiśmiennictwem misyjnym.

⁶ Zob. tenże, *Od czasopism do Web 3.0. Polskie media misyjne po Vaticanum Secundum. Część pierwsza: Rozwój środków społecznego przekazu oraz nauczanie Kościoła na ich temat w polskim czasopiśmiennictwie misyjnym*, „Nurt SVD”, 144(2018), nr 2, s. 85–108.

do wiodącego czasopiśmiennictwa misyjnego w Polsce należą następujące tytuły prasowe: „Misje Dzisiaj” (wydawca: Papieskie Dzieła Misyjne), „Misje Salezjańskie” (Towarzystwo św. Franciszka Salezego – salezianie), „Misjonarz” (Misjonarze Słowa Bożego – werbiści), „Misjonarze Kombonianie” (Misjonarze Kombonianie Serca Jezusowego – kombonianie) oraz „Misyjne Drogi” (Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej – oblaci)⁷.

Wydaje się, że istnieje konieczność przeprowadzenia studium misjologiczno-prasoznawczego pierwszego czasopisma misyjnego wydawanego na terenie kraju – periodyku „Missye Katolickie”, charakteryzującego się dużym nakładem (ok. 30 tys.) i opiniotwórczością – gdyż wcześniej nie były podejmowane takie badania. Ze względu na obszerność – 59 lat wydawniczych, na potrzeby studium czasokres badawczy ograniczymy do pierwszej dekady ukazywania się pisma. Ważnym obszarem będzie analiza realizowanych przez czasopismo funkcji możliwa dzięki analizie treści: m.in. jakie tematy w tym czasie były podejmowane na łamach kolejnych numerów oraz w jaki sposób i do jakich działań byli przekonywani czytelnicy. Drugim obszarem badawczym będą wypracowane przez redakcję analizowanego czasopisma misyjnego wzorcowe paradygmaty wydawnicze oraz zbadanie, czy są one obecne do dzisiaj w wiodącej prasie misyjnej.

Przed rozpoczęciem badań zostały sformułowane następujące hipotezy i tezy badawcze, które następnie, w toku badań, będziemy starali się zweryfikować (hipotezy) lub potwierdzić (tezy).

- Teza 1. Funkcje wydawnicze zmieniają się i te realizowane przez „Missye Katolickie” nie są realizowane przez współczesne polskojęzyczne media;
- Teza 2. Od samego początku w mediach misyjnych stosowane są grafiki oraz zdjęcia, unaoczniające działalność misyjną i przekonujące do tej działalności odbiorców;
- Hipoteza 1. Pierwsze lata mediów misyjnych związane są ze stosowaniem techniki *backgroundu* dziennikarskiego – ze względu na trudności z dotarciem do podobnych treści przez czytelników;
- Hipoteza 2. „Missye Katolickie” wypracowały sposób działania, redakcji i doboru treści, który stał się w dużej mierze paradygmatem dla kolejnych czasopism misyjnych;

⁷ Zob. tenże, Wiodące polskie czasopiśmiennictwo misyjne w okresie pandemii Covid-19, jego funkcjonowanie, przekaz oraz realizacja funkcji prasowych, Poznań [mp].

- Hipoteza 3. Ze względu na niewielką liczbę misjonarzy pochodzących z ziem polskich w dużej mierze treścią czasopisma jest działalność *ad gentes* prowadzona przez misjonarzy zagranicznych oraz przedruki.

Na potrzeby studium skorzystamy z trzyetapowej metodologii badań⁸. Pierwszym jej elementem jest poszukiwanie i opracowanie źródeł badawczych – pierwszej dekady wydawania czasopisma, a drugim jest interpretacja ich wyników w świetle Objawienia, obecnego w Piśmie Świętym, poświadczonego przez Tradycję i Urząd Nauczycielski Kościoła, na końcu wyprowadzimy wnioski i postulaty pastoralne. Pierwszy etap niniejszych badań będzie poszerzony o metody badawcze znane z medioznawstwa i nauk społecznych (analiza historyczna najważniejszych treści, ankieta skierowana do wydawców). Niniejsze lapidarne studium podzielimy na następujące etapy badawcze: 1) „Missye Katolickie” w latach 1882–1986; 2) „Missye Katolickie” w latach 1887–1881; 3) Realizacja funkcji prasowych; 4) Redakcja „Missyi Katolickich”, sposób działania wydawcy oraz doboru treści jako paradygmat późniejszych czasopism misyjnych.

1. „Missye Katolickie” w latach 1882–1886

Polskojęzyczny miesięcznik „Missye Katolickie” został opublikowany po raz pierwszy w 1882 r. przez jezuitów w Krakowie. Wydawany był początkowo w formie rocznika bez redaktora odpowiedzialnego, bez podziału na wydania miesięczne, z rocznym spisem treści oraz kontynuowaną numeracją (stąd opisy bibliograficzne będą dotyczyły rocznika), bez stopki redakcyjnej. W pierwszym wydaniu został określony cel powstania tytułu: „Zbierać wiadomości od misyjnarzy współczesnych, o ich cierpieniach i pociechach, o ich trudach i powodzeniach, jest zamiarem naszym; podawać je do wiadomości publicznej, na tle dzikich obyczajów i narowów pogan, kreślić odrodzenie ich duchowe i społeczne, będzie przedmiotem pisma naszego”⁹. Warto zauważyć, że w każdym wydaniu miesięcznika pojawiały się opracowania historyczne dotyczące misji – jedno lub dwa. Większość z nich były to tłumaczenia z europejskich jezuickich czasopism misyjnych, a tylko niewielką część stanowiły opracowania własne. Cykle te były wieloczęściowe, wyczerpująco podejmowały dane zagadnienie. W piśmie publikowane były ryciny w formie drzeworytów. W pierwszym

⁸ Zob. A. Adamski, G. Łęcicki, *Teologia mediów i komunikacji – na styku nauk o mediach oraz nauk teologicznych*, „*Studia Medioznawcze*”, 2(2016), s. 11–24 i L. Mazzei, *Chiesa e comunicazione. I mass media della Santa Sede*, Roma 1997.

⁹ [b.a.], *Od redakcji*, „*Missye Katolickie*” (MK), 1(1882), s. 2.

roczniku czasopisma można zauważyć, że jego twórcy położyli akcent na przedstawienie historii misji katolickich, z uwzględnieniem prowadzonych przez misjonarzy z terenu Polski, a także jezuitów. Przedstawiono szczegółowo, na wielu stronach, misje w Persji pod protektoratem Polski – ich opracowanie historyczne jest oparte na wielu źródłach. Misje w Nowej Kaledonii zostały przedstawione szczególnie w kontekście antropologicznym i kulturoznawczym. W opracowaniach przedstawiono stan aktualny misji *ad gentes* w Afryce równikowej, a także, w kontekście kulturoznawczym, działalność ewangelizacyjną wśród Indian w Ameryce i Chinach. Wszystkie te opracowania były pierwszymi tak obszernymi publicystycznymi tekstami na ten temat¹⁰. Niewiele informacji dotyczyło bieżącej pracy misyjnej, jeżeli już – to przedstawiana była praca jezuitów pochodzących nie z Polski, jak i ich posłania misyjne¹¹. Pierwszy rocznik czasopisma obejmował 303 strony w formacie A4, nie znalazły się w nim treści związane z zaangażowaniem czytelników na rzecz misji.

Drugi rocznik pisma rozpoczął się bez artykułu wstępnego od redakcji. Wśród opracowań znajduje się szczegółowy tekst dotyczący kultury, w tym użytkowej, i antropologicznego pochodzenia Indian Ameryki Północnej (broń, narzędzia, przyroda, narzędzia miedziane i żelazne, mieszkania, grobowce, charakterystyka kształtu czaszki), w którym niewiele jest informacji o działalności misyjnej. W podobnym kluczu opublikowano treści związane z Cejlonem (opis geograficzny, dzieje, wierzenia, stan Kościoła katolickiego). Innymi głównymi opracowaniami były teksty dotyczące starożytnego Kościoła w Kartaginie (topografia Kartaginy, charakterystyka Kościoła, prześladowania, wybitne postacie, panowanie Wandalów oraz Bizancjum, archeologia); misji benedyktyńskich w Nowej Nuryssi w Australii (historia, rozwój, obyczaje i zwyczaje); misji w Mołdawii (historia misjonarzy polskich) oraz aktualna historia uwięzienia misjonarza z Gwatemali, w tym jego proces i uwolnienie¹². Krótszymi opracowaniami

¹⁰ Zob. St. Załęski, *Missye w Persyi w XVI i XVII wieku pod protektoratem Polski*, (MK), 1(1882), s. 3–10, 25–31 i 41–66, J. Hołubowicz, *Nowa Kaledonia*, MK, 1(1882), s. 14–18, 31–34, 66–67, 88, 112, 137, 162; [b.a.], *Afryka Równikowa*, MK, 1(1882), s. 73–87; Ch. Lavigerie, *Missyje Afryki Równikowej*, MK, 1(1882), 97–111; [b.a.], *Indianie w Stanach Zjednoczonych*, MK, 1(1882), s. 193–203, 217–230 i 241–249; [b.a.], *Z życia Chińczyków*, MK, 1(1882), s. 230–240, 250–257, 281–288.

¹¹ [b.a.], *Wyjazdy misjonarzy*, MK, 1(1882), s. 23, 48, 71, 96, 120, 168, 192, 240, 268, 296.

¹² Zob. E. l'etitot, *O azyatyckim pochodzeniu Indyjan północnej Ameryki*, MK, 2(1883), s. 1–14, 42–52; [b.a.], *Cejlon*, MK, 2(1883), 18–19, 38–42, 57–70, 96–99; [b.a.], *Kościół Kartagiński*, MK, 2(1883), s. 85–96, 122–126; [b.a.], *Nowa Nursya*, MK, 2(1883), s. 141–148, 191–192,

były np. historia, wątki kulturowe i aktualna ewangelizacja prowadzona w Wikariacie Apostolskim Brzegów Benińskich, Egipcie, Chinach i Madagaskarze¹³. W wydaniu zaprezentowano pomoc finansową czytelników na rzecz misji, a także tych, które napływały do Stowarzyszenia Lyońskiego Rozkrzewiania Wiary. Zachęcano też do pomocy. Opublikowano także lapidarne wiadomości z bieżącej działalności misji. Informacje te były publikowane w każdym wydaniu analizowanego periodyku¹⁴. Drugi rocznik czasopisma obejmował 344 strony w formacie A4 z dużą liczbą tematycznych drzeworytów.

W 1884 r. pierwszy raz w jezuickim czasopiśmie pojawiła się stopka redakcyjna oraz osoba redaktora naczelnego – Józefa Hołubowicza SJ. W tym roczniku podane są możliwości prenumeraty pisma w każdym z zaborów. W tamtym roku ponownie opublikowano kilka cykli wydawniczych, które w pogłębiony sposób podejmowały określoną tematykę, nie tylko bezpośrednio związaną z misjami *ad gentes*, ale ogólnie z ewangelizacją czy szeroko pojętą kulturą lub religią danego obszaru geograficznego. Takimi tematami były: misje w Szwecji (tak została określona działalność kościelna w tym państwie), ich historia, relacje z luteranizmem, działalność władców polskich w tym zakresie; misje w Ziemi Świętej (historia ewangelizacji, działalność franciszkanów i św. Franciszka). Kontynuowano zagadnienie misji na Madagaskarze (historia, bieżąca sytuacja ekonomiczno-polityczna, początki Kościoła), misje w Tonkinie – część dzisiejszego Wietnamu (historia, pierwsze seminarium, miejscowe powołania, przesładowania), misje w Nowej Zelandii (geografia i przyroda, ewangelizacja miejscowych i w koloniach angielskich), misje w Bułgarii (antropologia, sytuacja społeczno-polityczna, unia z Kościołami wschodnimi), misje w Sierra Leone (sytuacja polityczna, przyroda i geografia, historia i rola misji), misje w Zambezji – część dzisiejszego Mozambiku (antropologia, treści kulturowe, powołania misyjne, bieżąca praca misyj-

212–219, 246–248, 272–275, 302–304, 323–326; [b.a.], *Uwięzienie misjonarza w Guatemali*, MK, 2(1883), s. 180–190, 208–212; F. Tomanowicz [i in.], *Misjonarze Polscy w Mołdawii w XVII i XVIII wieku*, MK, 2(1883), s. 281–290, 309–322.

¹³ Zob. [b.a.], *Wikaryat Apostolski Brzegów Benińskich*, MK, 2(1883), s. 113–121; [b.a.], *Kilka słów o Egipcie*, MK, 2(1883), s. 148–153, 169–175, 204–208; [b.a.], *Stosunki Chińskie*, MK, 2(1883), s. 197–203, 225–229; [b.a.], *Madagaskar*, MK, 2(1883), s. 253–262, 290–302, 330–333.

¹⁴ Zob. [b.a.], *Rachunek jałmużn misyjnych. Wiadomości bieżące z misji*, MK, 2(1883), s. 25–28, 52–56, 80–84, 109–112, 136–140, 165–168, 193–196, 221–224, 249–252, 277–280, 304–308, 334–336.

na)¹⁵. W wydaniu opublikowano bieżące wiadomości z życia misji, a także rozliczenie z pozyskanych od czytelników środków finansowych. Pod niektórymi artykułami tematycznymi wydrukowano imiona i nazwiska osób wspierających misje w takiej, a nie innej przestrzeni geograficznej¹⁶. Trzeci rocznik czasopisma obejmował 384 strony w formacie A4 z dużą liczbą tematycznych drzeworytów.

W roku 1885 r. redakcja kontynuowała przedstawianie poszczególnych misji w dłuższych, wyczerpujących temat opracowaniach poświęconych różnym terytoriom misyjnym. Przedstawione zostały: misje w Kochinchinach – część dzisiejszego Wietnamu (historia, mieszkańcy, rys polityczno-społeczny, kultura, prześladowania, dzieje Kościoła, kolonie francuskie); misje na Zanzibarze (historia, kultura, nowe stacje misyjne), kontynuowano opis misji w Zambezji – część dzisiejszego Mozambiku (wyprawy misyjne, historia i teraźniejszość misji, zmarli misjonarze), misje wśród Huronów w Ameryce Północnej (działalność jezuitska i urszulańska, historia misji), kontynuowano opis misji na Madagaskarze (wyprawy misyjne, historia i teraźniejszość misji, zmarli misjonarze, sytuacja polityczna i wewnętrzne spory), kontynuowano przedstawianie misji w Bułgarii (głównie misje w XVII w. w kontekście ówczesnych zmagania wojennych), misje w Japonii (kontekst kulturowo-polityczny, wierzenia, prześladowania, ówczesna działalność misjonarzy, przyroda), misje w Egipcie (bieżąca działalność, dialog i współdziałanie z Kościołami wschodnimi), a także prześladowania chrześcijan, w tym misjonarzy, w Chinach. W mniejszej objętości zostały opisane misje w Indiach¹⁷. W wydaniu opublikowano

¹⁵ Zob. [b.a.], *Missye Szwedzkie*, MK, 3(1884), s. 3–7, 29–35, 62–66, 125–130, 157–163, 189–194, 221–223, 249–255, 281–287; [b.a.], *Tonkin, jeden z krajów Anamu w obszarze państw indochińskich*, MK, 3(1884), s. 7–11, 53–57, 81–85, 99–112, 172–175, 245–246; [b.a.], *Ziemia Święta*, MK, 3(1884), s. 11–15, 35–46, 78–81; [b.a.], *Madagaskar*, MK, 3(1884), s. 18–24, 46–53, 67–75; [b.a.], *Bulgaria i podjęte w niej prace misyjne*, MK, 3(1884), s. 117–124, 149–153, 181–184, 211–216, 275–279, 307–310, 339–342, 371–374; Souzean, *Wiadomości o Nowej Zelandyi*, MK, 3(1884), s. 131–135, 163–167, 194–197, 224–228, 259–262, 287–291; J. Hiller, *Dzieje misji katolickiej w Zambezji*, MK, 3(1884), s. 136–142, 168–172, 198–205, 228–231, 263–266, 295–299, 316–322, 354–358; [b.a.], *Missyya afrykańska w Sierra-Leone*, MK, 3(1884), s. 205–210, 235–239, 267–269.

¹⁶ Zob. [b.a.], *Rachunek jałmużn misyjnych. Wiadomości bieżące z misji*, MK, 3(1884), s. 24–28, 57–60, 89–92, 117–124, 153–156, 185–188, 217–220, 246–248, 279–280, 311–312, 343–345, 374–376.

¹⁷ Zob. [b.a.], *Kochinchina*, MK, 4(1885), s. 5–10, 47–51, 106–110, 161–166, 202–207, 257–262, 308–314, 333–340, 353–357; [b.a.], *Missyya Zanzbarska*, MK, 4(1885), s. 10–14, 70–74, 148–153, 166–173, 272–278, 292–298, 360–364; H. Jackowski, *Misjonarz na dworze Króla Rozbójników*, MK, 4(1885), s. 15–18; [b.a.], *Bulgaria i podjęte w niej prace misyjne*, MK, 4(1885),

nieliczne bieżące wiadomości z życia misji, a także rozliczenie z pozyskanych od czytelników środków finansowych. Pod niektórymi artykułami tematycznymi wydrukowano imiona i nazwiska osób wspierających misje w takiej, a nie innej przestrzeni geograficznej¹⁸. Są także opublikowane treści formacyjne, związane z objawieniami w Loretto. Czwarty rocznik czasopisma obejmował 392 strony w formacie A4 z dużą liczbą tematycznych drzeworytów.

W piątym roczniku „Missye Katolickie” kontynuują koncepcję publikowania cykli wydawniczych dotyczących poszczególnych terytoriów misyjnych. Kontynuowane były opracowania na temat: misji wśród Huronów w Ameryce Południowej (rozwój misji, śmierć misjonarzy, wojny z innymi plemionami, prześladowania i śmierć męczeńska, głód i zakończenie misji), misji na Zanzibarze (historia chrześcijaństwa, przemiany polityczne, wierzenia, kultura), misji w Japonii (historia, religia, kultura, rozwój misji), misji w Chinach (misje franciszkańskie) i Zambezji – część dzisiejszego Mozambiku (bieżąca praca misyjna). Pojawiły się nowe, wieloczęściowe opracowania misyjne dotyczące Bośni i Hercegowiny (historia i bieżąca działalność misyjna), Syrii (sytuacja polityczno-gospodarcza, maronici), Melanezji i Mikronezji (misje wśród Papuasów), Arktyki (Islandia, Grenlandia, Alaska, Wyspy Owcze), Egiptu (sytuacja polityczno-gospodarcza, terażniejszość misji), okolic jeziora Tanganika (historia misji, kultura miejscowa, wierzenia, współczesność misyjna). Krótsze artykuły dotyczyły chociażby Gabonu i Kamerunu¹⁹. W wydaniu

s. 25–28, 57–63, 91–94, 123–126; [b.a.], *Nawrócenie i zagłada Huronów w północnej Ameryce*, MK, 4(1885), s. 33–36, 65–70, 98–100, 129–134, 211–215, 234–238, 289–291, 321–326; J. Hiller, *Dzieje misji katolickiej w Zambezji*, MK, 4(1885), s. 36–42, 79–85, 117–119, 153–156, 179–184, 216–222; [b.a.], *Japonija*, MK, 4(1885), s. 100–105, 142–146; [b.a.], *Wspomnienia z misji indyjskiej*, MK, 4(1885), s. 114–116; [b.a.], *Madagaskar*, MK, 4(1885), s. 134–138, 184–189, 243–249, 326–331, 365–368; [b.a.], *Nowi męczennicy w Chinach*, MK, 4(1885), s. 138–140, 157–158; [b.a.], *Zakład sierot chińskich w Zi-Ka-Wej*, MK, 4(1885), s. 331–333; [b.a.], *Persya*, MK, 4(1885), s. 358–360.

¹⁸ Zob. [b.a.], *Rachunek jałmużn misyjnych. Wiadomości bieżące z misji*, MK, 4(1885), s. 29–32, 63–64, 94–96, 127–128, 158–160, 189–192, 222–224, 254–256, 284–288, 317–320, 350–352, 382–384.

¹⁹ Zob. [b.a.], *Nawrócenie i zagłada Huronów w północnej Ameryce*, MK, 5(1886), s. 4–8, 33–38, 65–70, 97–102, 129–134, 161–170; [b.a.], *Działalność misyjna zakonów św. Franciszka – Chiny*, MK, 5(1886), s. 8–13, 33–39, 58–60, 74–77; [b.a.], *Missya Zanzybarska*, MK, 5(1886), s. 14–18, 53–58, 109–114; [b.a.], *Missya w kraju Kongo*, MK, 5(1886), s. 18–25, 44–52; [b.a.], *Dzieje misji japońskiej*, MK, 5(1886), s. 23–25, 82–84, 119–122, 150–152, 156, 231–235, 282–286, 310–315; [b.a.], *Bośnia i Hercegowina*, MK, 5(1886), s. 39–44, 71–73, 102–106, 144–146; J. Hiller, *Dzieje misji katolickiej w Zambezji*, MK, 5(1886), s. 60–62, 217–219; [b.a.], *Mis-*

opublikowano co miesiąc bieżące wiadomości z życia misji – było ich więcej niż w poprzednich rocznikach, a także rozliczenie z pozyskanych od czytelników środków finansowych. Pod niektórymi artykułami tematycznymi wydrukowano imiona i nazwiska osób wspierających misje w takiej, a nie innej przestrzeni geograficznej²⁰. Piąty rocznik czasopisma obejmował 388 strony w formacie A4 z dużą liczbą tematycznych drzeworytów.

W pierwszym pięcioleciu działania jezuickiego czasopisma zauważalne są następujące prawidłowości w funkcjonowaniu analizowanego periodyku misyjnego. Przede wszystkim publikowane są zazwyczaj długie cykle wydawnicze związane z danym terytorium misyjnym lub grupą społeczną. Długie cykle analizują je od strony geograficznej, przyrodniczej, kulturowej, religijnej, a działalność misyjna jest podsumowaniem całego cyklu. W periodyku znajdują się także krótsze formy tekstowe. Jest ich mniej i są one zazwyczaj związane bezpośrednio z posługą misyjną. Czytelnicy, od drugiego rocznika, proszeni są o włączanie się w dzieło misyjne Kościoła, przede wszystkim przez pomoc materialną. Treści z bieżącej posługi misyjnej są przede wszystkim związane z misjonarzami należącymi do osoby prawnej wydawcy. Wydania są wzbogacone wieloma drzeworytami.

2. „Missye Katolickie” w latach 1887–1891

Kolejne pięciolecie na łamach jezuickiego pisma związane było z kontynuacją linii programowej tytułu. Znaczną część artykułów stanowiły przedruki z jezuickich czasopism misyjnych z Europy, teksty autorskie stanowiły mniejszość. Nowością są publikowane informacje z działalności misyjnej Kościoła powszechnego i *Propagandy Fide*²¹.

W roku 1887 kontynuowano cykle tematyczne dotyczące misji w Japonii (prześladowania, rozwój liczby misji, misjonarzy i katolików), w kra-

syja w Gabonie i Kamerunie, MK, 5(1886), s. 90–92; [b.a.], *Syrya Północna*, MK, 5(1886), s. 138–143, 174–178, 210–217, 243–247, 275–279, 299–302, 331–334; [b.a.], *Melanezya i Mikronezya*, MK, 5(1886), s. 153–156, 182–186, 247–251; [b.a.], *Działalność misyjna zakonów św. Franciszka – Ameryka*, MK, 5(1886), s. 186–189, 219–222; [b.a.], *Missya Północnych Krajów Biegunowych*, MK, 5(1886), s. 199–203, 237–240, 339–345, 371–375; [b.a.], *Kraje egipskie*, MK, 5(1886), s. 207–210, 235–236, 270–275, 380–382; [b.a.], *Persya*, MK, 5(1886), s. 251–254; J. Charbonier, *Z nad jeziora Tanganiki*, MK, 5(1886), s. 303–310, 334–339, 365–371.

²⁰ Zob. [b.a.], *Rachunek jałmużn misyjnych. Wiadomości bieżące z misji*, MK, 5(1886), s. 28–32, 62–64, 92–96, 124–128, 156–160, 189–192, 222–224, 255–256, 288, 319–320, 348–352, 382–384.

²¹ Zob. [b.a.], *Rzut oka na prace apostołskie w r. 1886*, MK, 6(1887), s. 1–3; [b.a.], *Działalność misyjna Propagandy*, MK, 6(1887), s. 3–7.

jach za kołem podbiegunowym (Islandia, Wyspy Owcze), na Zanzibarze (kontekst polityczny, protektorat) czy nad jeziorem Tanganika (aktualna działalność misyjna). Szeroko podjęto także nowe tematy: Oceania (historia, geografia, kontekst polityczny, wierzenia, kultura, trędowaci, aktualności misyjne, także poszczególnych wysp), misje prowadzone przez braci kapucynów (historia zakonu, charyzmat, działalność misyjna). Przedstawiono także historię misyjnych męczenników angielskich, wypraw misyjnych św. Ignacego, jak i misji nad Nigrem (aktualności misyjne). Lapidarnie przedstawiono tematy misji trapistów wśród Kafrów czy misji we wschodniej części Azji²². Publikowano systematycznie wiadomości misyjne, jak i informacje o wpłatach na rzecz misji oraz o wydatkowaniu tych środków²³. Szósty rocznik czasopisma obejmował 400 stron w formacie A4 z dużą liczbą tematycznych drzeworytów. W związku ze śmiercią dotychczasowego redaktora naczelnego redakcją zaczął kierować Marcin Czerwiński SJ.

W roczniku z 1888 r. opracowania, jak poprzednio, rozpoczęto od podsumowania najważniejszych wydarzeń misyjnych minionego roku²⁴. Były kontynuowane cykle wydawnicze dotyczące: męczenników angielskich (opisano ich więzienie, proces sądowy, śmierć), Oceanii (historia, geografia, kontekst polityczny, wierzenia, kultura, trędowaci, aktualności misyjne, także z poszczególnych wysp) oraz misji braci kapucynów (Europa, Afryka Północna). Rozpoczęto nowe cykle: o chrześcijaństwie na Filipinach (historia, kultura, antropologia, historia chrześcijaństwa, wierzenia, eklezjalna działalność misyjna, kontekst polityczno-gospodarczy),

²² Zob. [b.a.], *Dzieje misji japońskiej*, MK, 6(1887), s. 8–18, 38–46, 65–70, 97–102, 134–139, 171–175; [b.a.], *Oceania i jej dzieje misyjne*, MK, 6(1887), s. 19–23, 46–50, 279–283, 371–378; [b.a.], *Missya Północnych Krajów Biegunowych*, MK, 6(1887), s. 23–28; [b.a.], *Missya św. Ignacego w górach Skalistych północnej Ameryki*, MK, 6(1887), s. 33–38; [b.a.], *Sultanat Zanzibarski*, MK, 6(1887), s. 50–54, 87–91; [b.a.], *Missye OO. Kapucynów*, MK, 6(1887), s. 54–58, 139–144, 161–164, 196–202, 302–306, 338–343; [b.a.], *Z nad jeziora Tanganiki*, MK, 6(1887), s. 77–80, 106–110, 263–266; [b.a.], *Wycieczka misyjna po krajach nad Nigrem leżących*, MK, 6(1887), s. 110–114, 129–134, 175–178, 193–196, 228–234, 266–274, 297–302, 335–338, 363–370; [b.a.], *Męczennicy z Nyanzy*, MK, 6(1887), s. 179–183; [b.a.], *Missya oo. Trapistów wśród Kafrów*, MK, 6(1887), s. 211–215, 276–278; T. Furegot, *Mała Azja*, MK, 6(1887), s. 225–227; [b.a.], *Błogosławieni męczennicy angielscy*, MK, 6(1887), s. 289–294, 321–329, 354–363.

²³ Zob. [b.a.], *Dary misyjne. Wiadomości bieżące z misji*, MK, 6(1887), s. 28–32, 60–64, 94–96, 125–129, 157–160, 189–192, 221–224, 254–256, 284–288, 318–320, 347–352, 382–388.

²⁴ Zob. [b.a.], *Ogólny pogląd na ubiegły rok 1887*, MK, 7(1888), s. 1–3; [b.a.], *Święta Kongregacja Propagandy*, MK, 7(1888), s. 211–214.

misjach w Indiach (teraźniejszość misyjna, kontekst kulturowy, polityczny i religijny), działalności św. Piotra Klawera. Podjęto też temat działalności misyjnej w Tybecie, Chinach czy na Madagaskarze²⁵. Podobnie jak w poprzednich latach publikowano systematycznie wiadomości misyjne, jak i informacje o wpłatach na rzecz misji i wydatkowaniu tych środków²⁶. Siódmy rocznik czasopisma, jak poprzedni, obejmował 400 stron w formacie A4 z dużą liczbą tematycznych drzeworytów.

Kolejny rok wydawniczy nie rozpoczął się od misyjnego podsumowania roku. Zostały podjęte dotychczasowe cykle tematyczne. Dokończono cykl dotyczący Indii (zwyczaje, wierzenia). Kontynuowano publikowanie materiałów poświęconych działalności misyjnej św. Piotra Klawera (ewangelizacja muzułmanów, działalność misyjna, ewangelizacja więźniów, śmierć), misji kapucyńskich (Ameryka, Afryka Zachodnia), a także misji w Oceanii (historia misji poszczególnych wysp). Wśród nowych cykli znajdują się opracowania zawierające studium misji jezuickich w południowej Afryce (historia misji, kolonializm, bieżąca działalność misyjna), misji w Syjamie – teren zbliżony do dzisiejszej Tajlandii (geografia, przyroda, kontekst gospodarczo-polityczny, historia misji i prześladowań, stan aktualny misji), misji w Atabascie – część dzisiejszej Kanady (antropologia i kultura Indian, geografia terenów należących do Indian, historia misji, aktualne wydarzenia z ewangelizacji misyjnej). Pisano też o misji na wybrzeżach Indii (historia i teraźniejszość misyjna, kontekst kulturowy, wierzenia), misjach trapistów w Natalu – część dzisiejszej Republiki Południowej Afryki (historia i współczesność misyjna, kultura Kafrów i Natalu), a także o misji wśród Adumasów w Gabonie (geografia i przyroda, kultura i zwyczaje, religijność i moralność miejscowych, początki misji). W mniejszym zakresie poruszano tematy: niewolnictwa,

²⁵ Zob. T. Maene, *Z nad Gangesu*, MK, 7(1888), s. 3–7; [b.a.], *Błogosławieni męczennicy angielscy*, MK, 7(1888), s. 11–18, 35–43, 79–86; [b.a.], *Chrześcijaństwo na wyspach filipińskich*, MK, 7(1888), s. 27–30, 105–108, 131–138, 260–266, 309–315, 339–346, 367–374; [b.a.], *Misyje OO. Kapucynów*, MK, 7(1888), s. 47–52, 111–115, 151–155, 282–284, 296–299, 333–339, 374–379; W. Zalewski, *Z podróży po Indyach*, MK, 7(1888), s. 65–71, 168–175, 195–203, 230–248, 266–277, 289–296, 326–330, 358–363; [b.a.], *Tybet*, MK, 7(1888), s. 97–99; [b.a.], *Chiny*, MK, 7(1888), s. 99–105; [b.a.], *Święty Piotr Klawer apostoł murzynów*, MK, 7(1888), s. 122–126, 146–150, 183–186, 215–219, 278–282, 346–351; [b.a.], *Oceania i jej dzieje misyjne*, MK, 7(1888), s. 155–157, 380–382; [b.a.], *U Malajczyków*, MK, 7(1888), s. 193–195; [b.a.], *Madagaskar*, MK, 7(1888), s. 248–254; [b.a.], *Z Misyji oo. Trapistów w Natalu*, MK, 7(1888), s. 315–316.

²⁶ Zob. [b.a.], *Dary misyjne. Wiadomości bieżące z misji*, MK, 7(1888), s. 30–32, 60–64, 93–96, 126–128; 160, 188–192, 220–224, 255–256, 286–288, 317–320, 351–352, 382–384.

misji w Bengalu i w Egipcie, a także na Madagaskarze²⁷. Publikowane były systematycznie wiadomości misyjne oraz podziękowania za pomoc materialną²⁸. Ósmy rocznik czasopisma liczył 383 strony w formacie A4 z dużą liczbą tematycznych drzeworytów.

Dziewiąty rok pracy wydawniczej związany był z rozpoczęciem kolejnych nowych cykli artykułów misyjnych. Wszystkie poprzednie zostały zakończone w roku 1889. Autorzy podejmowali temat pracy misyjnej i męczeństwa Izaaka Joguesa SJ (kontekst polityczny Francji i Kanady, powołanie misyjne, praca i historia misji w Kanadzie, kultura ludów miejscowych, ewangelizacja Indian). Innym tematem były misje na Nowej Gwinei (kontekst geograficzny, przyrodniczy, kulturowy misji), a także w Nepalu (geografia, przyroda, kontekst polityczno-gospodarczy, zwyczaje i kultura, wierzenia, historia misji i teraźniejszość). Pisano też o misjach w Brazylii (powstanie i rozwój misji jezuickich), Birmie – dzisiaj Mjanmie (kontekst geograficzny, przyrodniczy, kulturowy, wierzenia, historia i aktualny stan działalności misyjnej). Podejmowano szeroko temat misji w królestwie Humbe – dzisiejsza Angola (rolnictwo, geografia, przyroda, wierzenia, kontekst polityczny, działalność misyjna), a także w Mangalorze – część dzisiejszych Indii (historia i aktualny rys misji, geografia, przyroda, gospodarka, wierzenia, katechumenat). Mniejsze objętościowo teksty dotyczyły misji w Mezopotamii, na Madagaskarze, w Gabonie czy w Brazylii. Podjęto też problem niewolnictwa, szczególnie

²⁷ Zob. W. Zalewski, *Z podróży po Indyach*, MK, 8(1889), s. 2–12; Ch. Levigerie, *O niewolnictwie w Afryce*, MK, 8(1889), s. 12–22, 38–50; A. Cross, *Boże Narodzenie na Madagaskarze*, MK, 8(1889), s. 24–25; [b.a.], *Południowe Chili*, MK, 8(1889), s. 24–30; W. Baudot, *Wspomnienia z Egiptu*, MK, 8(1889), s. 33–38, 74–79; [b.a.], *Missya w Bengalu Zachodnim*, MK, 8(1889), s. 50–59, 79–90; Ch. Levigerie, *Handel niewolnikami w północnej Afryce*, MK, 8(1889), s. 65–74; [b.a.], *Święty Piotr Klawer apostoł murzynów*, MK, 8(1889), s. 90–93, 150–157; J. Courmont, *Krwawy dramat na wybrzeżach Zanzylaru*, MK, 8(1889), s. 97–104; [b.a.], *Missye OO. Kapucynów*, MK, 8(1889), s. 105–114, 144–149; [b.a.], *Missye Towarzystwa Jezusowego w południowej Afryce*, MK, 8(1889), s. 114–122, 139–144, 184–188, 219–222; [b.a.], *Oceania i jej dzieje misyjne*, MK, 8(1889), s. 122–125, 183–184, 338–343, 359–362; [b.a.], *Syam, apostołowie jego i męczennicy*, MK, 8(1889), s. 129–139, 161–168, 193–198; H. Stanley, *Sudan*, MK, 8(1889), s. 168–175; [b.a.], *Atabaska Mackenzi*, MK, 8(1889), s. 175–183, 210–219, 246–255, 257–271; [b.a.], *Ostatnie zdarzenia w okolicach jeziora Wiktorja Nijanza*, MK, 8(1889), s. 198–209; T. Coubé, *Podróż misyjarska po wybrzeżach rybackich w Indyach*, MK, 8(1889), s. 225–235, 271–282, 296–305, 321–338, 362–376; [b.a.], *OO. Trapiści w Natalu*, MK, 8(1889), s. 235–245, 282–287, 308–314, 343–348; [b.a.], *Górny Egipt. Nowa missya w Minieh*, MK, 8(1889), s. 289–296; [b.a.], *Adamusi w Gabonie*, MK, 8(1889), s. 321–329, 353–359.

²⁸ Zob. [b.a.], *Dary misyjne. Wiadomości bieżące z misji*, MK, 8(1889), s. 30–32, 62–64, 94–96, 125–128, 157–160, 188–192, 222–224, 255–256, 287–288, 318–320, 351–352, 378–380.

w Afryce²⁹. Publikowane były systematycznie wiadomości misyjne oraz podziękowania za pomoc materialną³⁰. Dziewiąty rocznik czasopisma liczył 340 stron w formacie A4 z dużą liczbą tematycznych drzeworytów oraz reprodukcji zdjęć.

Pierwszą dekadę wydawniczą pismo zakończyło rocznikiem, w którym kontynuowało swoją dotychczasową linię programową. Niemniej, jak przed rokiem, żaden z tematycznych cykli wydawniczych nie był kontynuowany w kolejnym roku wydawniczym i został zamknięty we wcześniejszym, co stało się dopiero po raz drugi. Wśród głównych tematów ostatniego badanego rocznika pisma można wskazać na niewolnictwo na przykładzie księdza z rdzennej ludności Afryki – ten temat pojawia się w kolejnym roku wydawniczym, choć za każdym razem w innym kontekście, misje w Ekwadorze (kontekst geograficzny, przyrodniczy, kulturowy, ekonomiczny, wierzenia, historia i aktualny stan działalności misyjnej wśród rdzennej ludności – Indian). Omówione zostały misje w Indiach (stan aktualny), misje w Hauranie – region obejmujący dzisiaj część południowej Syrii i północnej Jordanii (kontekst geograficzny, przyrodniczy, kulturowy, ekonomiczny, polityczny, wierzenia, historia i aktualny stan działalności misyjnej), a także w Marianhill – dzisiejsze tereny Afryki Południowej (historia i aktualny stan działalności misyjnej, wierzenia i historia, ze szczególnym uwzględnieniem rdzennej ludności). Innymi podejmowanymi zagadnieniami w głównych obszarach tema-

²⁹ Zob. [b.a.], *Missye i męczeństwo o. Izaaka Jogues'a TJ*, MK, 9(1890), s. 4–8, 50–55, 100–106, 133–138, 157–164, 183–185, 200–203, 247–251, 293–296, 324–329; J. Couppe, *Odkrycie wielkiej rzeki w Nowej Gwinei*, MK, 9(1890), s. 12–16, 43–47, 61–67; [b.a.], *Królestwo Nepalu wśród gór Himalajskich*, MK, 9(1890), s. 16–23, 29–36; [b.a.], *Brazylia*, MK, 9(1890), s. 23–25, 39–43, 81–83, 98–99; [b.a.], *Dwaj nowi męczennicy*, MK, 9(1890), s. 36–39, 57–61; [b.a.], *Chrześcijanka z Madagaskaru*, MK, 9(1890), s. 47–50; [b.a.], *Archidiecezja w Bombaju*, MK, 9(1890), s. 68–70, 113–116; [b.a.], *Birma*, MK, 9(1890), s. 70–76, 87–95, 116–127, 146–155, 169–176, 203–210; [b.a.], *Handel niewolnikami w Afryce jego początek i przebieg*, MK, 9(1890), s. 77–81; [b.a.], *Wycieczka do górnego Egiptu*, MK, 9(1890), s. 106–110; P. Janikowski, *Pan Janikowski o Gabonie*, MK, 9(1890), s. 141–146; [b.a.], *Wspomnienia z Mezopotamii (1850–1860)*, MK, 9(1890), s. 176–180, 210–215, 233–240, 258–263, 287–292, 313–319; T. Hiller, *Zambeza*, MK, 9(1890), s. 185–189; [b.a.], *Mahometanizm, buddyzm i pogaństwo w Indyach*, MK, 9(1890), s. 189–194; [b.a.], *Kongregacja robotników w Bejrucie*, MK, 9(1890), s. 216–220; K. Wunenberger, *Missya w królestwie Humbe nad rzeką Cunene*, MK, 9(1890), s. 225–230, 270–274, 301–306; [b.a.], *Zakłady misyjne w Mangalorze w Indiach przedkongresowych*, MK, 9(1890), s. 240–247, 253–258, 281–287; [b.a.], *Z Kambodży*, MK, 9(1890), s. 320–323; [b.a.], *Dzień misjonarza na Madagaskarze*, MK, 9(1890), s. 329–332.

³⁰ Zob. [b.a.], *Dary misyjne. Wiadomości bieżące z misji*, MK, 9(1890), s. 26–28, 55–56, 83–84, 111–112, 140, 165–168, 194–196, 221–224, 251–252, 277–280, 306–308, 332–336.

tycznych były wierzenia w Himalajach (dardżyling i sikhizm) i podejmowana w ich kontekście historia działalności misyjnej i jej teraźniejszość. Wśród poruszanych tematów były także: działalność misyjna w Arizonie – teren dzisiejszych Stanów Zjednoczonych Ameryki (rdzenna ludność, kontekst geograficzny, przyrodniczy, kulturowy, polityczny, wierzenia, historia i aktualny stan działalności misyjnej). Innymi podejmowanymi tematami, choć mniej objętościowo, były misje na Antylach, w Mongolii, w Kanadzie, w Egipcie czy na Madagaskarze. Autorzy podjęli temat roli kobiety w społeczeństwie tradycyjnym oraz zmiany tej roli po przyjęciu chrześcijaństwa³¹. Publikowane były systematycznie wiadomości misyjne oraz podziękowania za pomoc materialną³². Dziesiąty rocznik czasopisma, jak poprzedni, obejmował 340 stron w formacie A4 z dużą liczbą tematycznych drzeworytów oraz reprodukcji zdjęć.

W drugim pięcioleciu działania jezuickiego czasopisma zmienił się redaktor naczelny, linia programowa wydaje się być bez zmian. Publikowane były zazwyczaj długie cykle wydawnicze związane z danym terytorium misyjnym lub grupą społeczną. Długie cykle analizują je od strony geograficznej, przyrodniczej, kulturowej, religijnej, stanowiąc *background* do przedstawienia działalności misyjnej, zazwyczaj jej historii i teraźniejszości. W periodyku znajdują się także krótsze formy tekstowe. Jest ich mniej i są one zazwyczaj związane bezpośrednio z posługą misyjną. Czytelnicy rocznika są proszeni o włączanie się w dzieło misyjne Kościoła, przede

³¹ Zob. [b.a.], *Pamiętnik niewolnika afrykańskiego*, MK, 10(1891), s. 3–10, 42–49, 57–60, 89–94; [b.a.], *Obserwatorium astronomiczne na Madagaskarze*, MK, 10(1891), s. 11–12; 42–49 [b.a.], *Z Indyi*, MK, 10(1891), s. 12–15; [b.a.], *Podróż do dzikich ludów Ekwadoru*, MK, 10(1891), s. 15–23, 34–41, 66–72, 99–106, 134–138, 141–147, 178–183; [b.a.], *Z Japonii*, MK, 10(1891), s. 33–34; [b.a.], *Z Mongolii*, MK, 10(1891), s. 41–42; W. Zelewski, *Listy x. pałata Władysława Zalewskiego nadzwyczajnego delegata Stolicy św. w Indyach*, MK, 10(1891), s. 61–63, 85–89, 120–124, 147–154, 183–187, 210–215, 243–250, 253–261, 290–297, 325–332; [b.a.], *Francuzi w Missyach afrykańskich*, MK, 10(1891), s. 72–74; [b.a.], *Missye w Antylach*, MK, 10(1891), s. 74–79, 95–99; [b.a.], *Hauran*, MK, 10(1891), s. 113–120, 160–165, 172–178, 215–221, 235–240, 262–267, 314–319; [b.a.], *Bracia Saharyjscy*, MK, 10(1891), s. 125–130; [b.a.], *Murzyni w Stanach Zjednoczonych Północnej Ameryki*, MK, 10(1891), s. 130–134; [b.a.], *Stanowisko niewiasty pogańskiej w społeczeństwie*, MK, 10(1891), s. 154–159, 188–192, 203–210; [b.a.], *Dardżyling i sikkim w Himalajach*, MK, 10(1891), s. 169–172, 197–203, 231–234; [b.a.], *Missya w Maryanhillu w południowej Afryce*, MK, 10(1891), s. 225–231, 267–272, 286–290; [b.a.], *Missya u dzikich Siszelów w Kanadzie*, MK, 10(1891), s. 273–277; [b.a.], *Arizona w Stanach Zjednoczonych Północnej Ameryki*, MK, 10(1891), s. 281–286, 319–325; [b.a.], *Prześladowanie chrześcijan w Chinach*, MK, 10(1891), s. 298–303; T. Dianous, *Egipt*, MK, 10(1891), s. 309–313; [b.a.], *Matka Boska patronką Kongo*, MK, 10(1891), s. 332–333.

³² Zob. [b.a.], *Dary misyjne. Wiadomości bieżące z misji*, MK, 10(1891), s. 25–28, 52–56, 81–84, 109–112, 138–140, 165–168, 192–196, 221–224, 250–252, 277–280, 305–308, 334–336.

wszystkim przez pomoc materialną. Informacje o formie wpłat i celach publikowane są w insertach dołączanych do głównego grzbietu pisma. Treści z bieżącej posługi misyjnej są związane z misjonarzami należącymi do osoby prawnej wydawcy. Oprócz licznych, ciekawych drzeworytów, zaczęły pojawiać się reprodukcje fotografii.

3. Realizacja funkcji prasowych

Kolejnym etapem prowadzonego studium będzie przeprowadzenie analizy realizowanych przez „Missye Katolickie” funkcji wydawniczych na podstawie publikowanych treści, które poddaliśmy analizie w dwóch pierwszych punktach. Należą do nich funkcje: informacyjna i publicystyczna; propagowania misji i idei misyjnej; ewangelizacyjna (w tym katechetyczna, formacyjna, nowo ewangelizacyjna); gromadzenia środków; budzenia powołań misyjnych; organizatorska; opiniotwórcza i postawotwórcza³³. Andrzej Kaleta, który analizował prasę misyjną okresu międzywojennego, dodaje do nich funkcję edukacyjną, którą przyporządkował Ewangelii do funkcji informacyjnej³⁴.

Przez prasoznawców funkcja informacyjna i publicystyczna uznawana jest za podstawową funkcję mediów. Została określona jako jedyna w ustawie Prawo prasowe³⁵. Głównym zadaniem prasy jest informowanie potencjalnych odbiorców o bieżących i aktualnych wydarzeniach lub przedstawienie wydarzeń z bardziej lub mniej odległej przeszłości. „Missye Katolickie” w pierwszej dekadzie działalności informowały o bieżącym nauczaniu Magisterium na tematy związane z misjami, dialogiem międzyreligijnym, ekumenizmem i kulturą. Nie był to jednak najważniejszy element realizowania tej funkcji. Następną płaszczyzną realizacji funkcji informacyjnej jest dostarczanie wiadomości z historii misji. Najczęściej dotyczą one spraw związanych z ewangelizacją poszczególnych kontynentów, krajów, a także samej posługi podejmowanej przez misjonarzy. Eksponowano zaangażowanie Kościoła w pomoc charytatywną stanowiącą odpowiedź na problemy zastanych społeczności. Warto zauważyć, że opracowania historyczne były wyczerpujące i bardzo często przybierały postać cykli – ich objętość liczyła w sumie kilkadziesiąt stron. W czasopiśmie informowano także o bieżącej

³³ Zob. Wrz os, *Polskie czasopiśmiennictwo misyjne*, s. 511–528.

³⁴ Zob. Kaleta, *Polskie katolickie czasopiśmiennictwo misyjne*, s. 173–194.

³⁵ Zob. Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe, Dz.U. 1984, nr 5, poz. 24, art. 1 (z późn. zm.).

posłudze misyjnej, najczęściej samych jezuitów. Listy zawierały opisy spraw związanych bezpośrednio z ewangelizacją, jak i tych dotyczących bardziej przyziemnych płaszczyzn życia, tj. sytuacji politycznej czy zwyczajów kulturowych danych społeczności. W korespondencji można znaleźć nie tylko pozytywną, łatwą i przyjemną „twarz” misji, ale także wszelkie trudności oraz rozterki wewnętrzne misjonarzy. Dużą rolę oddziaływania mają także przekazy zdjęciowe i drzeworyty. Informowano także o darczyńcach, jak i o sposobach wydatkowania środków.

Kolejną funkcją realizowaną przez dziennikarzy na łamach jezuickiego periodyku była funkcja edukacyjna. W czasie wydawania czasopisma nie było łatwego i prostego dostępu do wiadomości o świecie. Stąd w opracowaniach znajdował się zazwyczaj szeroki *background*, dający wrażenie, jakby sama działalność misyjna *ad gentes* nie była na pierwszym planie prowadzonej narracji. Dzięki tekstom można zatem poznać kontekst geograficzny, przyrodniczy, kulturowy, antropologiczny, polityczny i ekonomiczny danej działalności misyjnej. Konteksty te są przedstawiane w sposób kompetentny i poszerzany o wizerunki początkowo jedynie drzeworytowe, a później także fotograficzne.

Wydawca czasopisma realizował kolejną fundamentalną funkcję, jaką jest propagowanie misji i idei misyjnej wśród swoich czytelników. Miała służyć przede wszystkim uwrażliwieniu odbiorców na misję *ad gentes*, a także przedstawiać i usystematyzować samą ideę misyjną, jako zwyczajny element oddziaływania eklezjalnego. Funkcja realizowała się przez systematykę teologiczną misji, ukazywanie misji jako pozytywnego rodzaju działalności eklezjalnej, przekazywanie potrzeb misyjnych, wskazywanie na wartość krajowego zaangażowania misyjnego, popularyzację własnych osiągnięć misyjnych czy różnego rodzaju mobilizację misyjną. Starano się dotrzeć z czasopismem zarówno do świeckich, jak i do duchownych. Kościół w ten sposób ukazywany był pozytywnie i wskazywano na jego zaangażowanie na rzecz najbardziej potrzebujących. Treści te nie zawsze były wprost obecne w głównym grzbiecie, ale znajdowały się w insertach zachęcających do współpracy czy prenumeraty pisma.

Teoretycy mediów katolickich podają, że jedną z najważniejszych – lub nawet najważniejszą – funkcją chrześcijańskich środków społecznego przekazu jest funkcja ewangelizacyjna, która nie wyklucza jednocześnie innych funkcji prasowych. Funkcję tę możemy rozumieć na trzy sposoby: jako ewangelizację prasową skierowaną do ludzi, którzy są ochrzczeni i praktykują swoją wiarę (formacja, katechizacja), do ludzi ochrzczonych

i niepraktykujących (nowa ewangelizacja) oraz do ludzi nieochrzczonych (ewangelizacja). Elementy formacyjne i katechetyczne były zawarte w poszczególnych tekstach. Natomiast ewangelizacyjne i nowo ewangelizacyjne treści były wyrażane nie wprost, ale przez dobór tekstów i rycin ukazujących pozytywne zaangażowanie misjonarzy i Kościoła na rzecz innych.

Jednym z zasadniczych celów funkcjonowania czasopism misyjnych, zarówno przed, jak i po II wojnie światowej, było i jest pozyskiwanie środków materialnych na rzecz misji. Pozyskiwanie środków w tym znaczeniu polega nie tylko na wsparciu finansowym, ale i na tworzeniu swojego rodzaju zaplecza ludzkiego, dzięki któremu misje mogą funkcjonować i się rozwijać. Funkcja ta jest dostrzegalna w periodyku „Missye Katolickie” w przedstawianiu samych potrzeb, w ukazywaniu sposobów udzielania pomocy materialnej na rzecz misji – najczęściej technologicznych, w podawaniu nazwisk darczyńców na łamach pisma, okresowo nawet pod artykułami na ten temat, i na przedstawianiu skutków tej pomocy. Na łamach periodyku można było dostrzec zaangażowanie ludzi w tym zakresie. Wydaje się, że ówczesny *fundraising* prowadzony był przez jezuitów na wysokim poziomie.

Funkcja budzenia powołań misyjnych była także obecna w niniejszym czasopiśmie. Pisano w nim, że wciąż brakuje misjonarzy. Pokazywano, jak wiele mogą oni robić dla Boga i ludzi, do których są posłani. Niestety, ograniczeniem w tego rodzaju działalności misyjnej był brak powołań. Zachęcano do wstępowania do jezuitów i do zakonów misyjnych. Treści te są szczególnie obecne w listach publikowanych od polskich misjonarzy, jak i w insertach dodawanych do prenumerowanego czasopisma.

Jednym z głównych zadań prasy misyjnej jest funkcja organizatorska, czyli gromadzenie ludzi wokół idei misyjnej. Wydawcom czasopisma „Missye Katolickie” zależało na tym, aby maksymalnie zaangażować odbiorców w działania na rzecz misji, najlepiej we wspólnotach, które na różne sposoby wspomagają działalność *ad gentes*. Zaktywizowanie ludzi wydaje się jednym z elementów rozwoju i podtrzymywania polskiej działalności misyjnej. Bez pomocy duchowej i materialnej rozwój misji katolickich nie byłby możliwy z dynamiką, jaka im towarzyszy. Funkcję organizacyjną widać na płaszczyźnie duchowej, materialnej. Jak się wydaje, wydawcy analizowanego periodyku kładli nacisk przede wszystkim na pomoc materialną.

Funkcja opiniotwórcza jest jedną z klasycznych funkcji mediów. Oznacza to, że autorzy publikowanych artykułów chcą wzbudzić w swoich odbiorcach określone opinie, poglądy i sposób myślenia, najchętniej pozytywny, danej osoby, instytucji. Wydaje się, że misje są takim elemen-

tem działalności Kościoła, szczególnie na pograniczu z szeroko pojętą pomocą społeczną i humanitarną, który ma szansę taki obraz budować. Publikowanie artykułów, listów, rozmów, zdjęć czy diariuszy w piśmie „Missye Katolickie” skutkowało w ostateczności kształtowaniem opinii ich odbiorców na temat Kościoła, działalności misyjnej, promocji ludzkiej czy nawet polityki. Opracowania zawarte w piśmie wpływają na postrzeganie przez ich odbiorców Kościoła jako instytucji dynamicznej, ewangelizującej i złożonej przede wszystkim z kreatywnych ludzi, którzy przez głoszenie Ewangelii, także na misjach, każdego dnia narażają swoje życie i zdrowie.

Ostatnia, dziewiąta, analizowana funkcja mediów misyjnych to funkcja postawotwórcza. Postawa jest to wyuczona skłonność do reagowania w społecznie określony sposób, szczególnie przez podejmowanie określonych działań w odpowiedzi na oczekiwania społeczne. Źródłem postaw jest przyjęty światopogląd – rozumiany jako zbiór subiektywnych doświadczeń intelektualnych oraz emocjonalnych, określających stosunek osoby do otaczającej ją rzeczywistości³⁶. Pisma misyjne, w tym „Missye Katolickie”, przez swoją treść wpływały i wpływają na postawę przyjętą wobec danej rzeczywistości czy osoby. Postawy wykreowane wobec misji i Kościoła przez niniejsze jezuickie medium są pozytywne. Jak się wydaje, należą do nich: solidarność i pomocniczość, opiekuńczość, otwartość poznawcza, wiara, religijność, ewangelizacja, postawa apologetyczna oraz zaufanie. W niniejszej analizie nie możemy stwierdzić, czy do grupy odbiorców należały osoby deklarujące się jako niewierzące lub poszukujące – i jaki był ewentualny wpływ na nie: czy lektura analizowanego periodyku wpłynęła na zmianę ich opinii.

4. Redakcja „Missyji Katolickich”, sposób działania wydawcy oraz doboru treści jako paradygmat późniejszych czasopism misyjnych

Jezuicki miesięcznik misyjny ze względu na to, że był pierwszym misyjnym czasopismem wydawanym w języku polskim, stał się wzorem paradygmatycznym do późniejszej redakcji wielu czasopism misyjnych.

³⁶ Zob. W.J. Thomas, F. Znaniński, *Polish Peasant in Europe and America*, t. 1, Boston 1918–1920, s. 21; M. Marody, *Sens teoretyczny a sens empiryczny pojęcia postaw, analiza metodologiczna zasad doboru wskaźników w badaniach nad postawami*, Warszawa 1976, s. 12; E. Nelson, *Attitudes: Their Nature and Development*, „Journal of General Psychology”, 21(1939), nr 2, s. 367–399; H.J. Eysenck, *The Psychology of Politics*, London 1957, s. 269; M. Nowak, *Podstawy pedagogiki otwartej, ujęcie dynamiczne w inspiracji chrześcijańskiej*, Lublin, 1999, s. 320.

Takim działaniem samym w sobie było rozpoczęcie działalności wydawniczej w języku polskim. W okresie zaborów (lata 1772–1918) było to początkowo niemożliwe. Umożliwiło to w zaborze austriackim podpisanie konkordatu ze Stolicą Apostolską, a także realizację zachęt pastoralnych do zaangażowania się w misje *ad gentes* Kościoła powszechnego i wszystkich jego członków z encykliki Leona XIII *Santa Dei civitas*. Publikacja pierwszego czasopisma misyjnego w Krakowie doprowadziła szybko do przekonania Papieskich Dzieł Misyjnych do konieczności posiadania swoich mediów będących ważnym narzędziem animacji misyjnej. Bardzo szybko powstały w tym mieście kolejne dwa tytuły misyjne: „Roczniki Rozkrzewiania Wiary” w 1883 r. i skierowane do dzieci „Roczniki Dzieła Świętego Dzieciństwa Pana Jezusa” w 1884 r.

Jako prekursor działalności wydawniczej „Missye Katolickie” przyjęły sposób działania jako miesięcznik, aczkolwiek wydawany w prawie rocznika. Podobny sposób działania wydawniczego podjęły kolejne polskie czasopisma misyjne. Sposób wydawania i kolportaż prowadzony we wszystkich zaborach pozwolił na duży nakład pisma (30 tys.) i możliwość dotarcia do odbiorców z ziem polskich. Podobnie działały kolejne tytuły misyjne.

Charakterystyczne dla jezuickiego pisma są cykle wydawnicze dotyczące konkretnego terytorium misyjnego, zjawiska misyjnego bądź osoby związanej z misjami. W ten sposób autorzy starali się przedstawić dane zagadnienie gruntownie. Często stosowali tzw. technikę *backgroundu* dziennikarskiego, polegającą na przedstawieniu szerokiego kontekstu przedstawianej rzeczywistości misyjnej – a więc geograficznego, przyrodniczego, antropologicznego, kulturowego, historycznego, religioznawczego, lingwistycznego. Było to pochodną tego, że ówczesni ludzie mieli utrudnioną możliwość uzyskania tego typu wiedzy z innych źródeł. Takimi przesłankami kierowano się przy redagowaniu kilku kolejnych tytułów czasopism misyjnych.

Zauważalne jest w analizowanym tytule to, że sporo tekstów, także tworzących cykle wydawnicze, nie ma podanych autorów opracowań. Najczęściej jest tak w pierwszych rocznikach pisma. Wynika to z tego, że są to teksty tłumaczone i przedrukowywane z innych europejskich periodyków misyjnych. Najczęściej są to pisma jezuickie, a przede wszystkim powstałe wcześniej „Die Katholischen Missionen”. Z biegiem lat zaczęły pojawiać się autorskie teksty misjonarzy z Polski, a wśród nich spora liczba listów z misji. W ten sposób także rozpoczęła działalność wydawniczą

inne polskojęzyczne pisma misyjne. Wynikało to chociażby z tego, że była utrudniona łączność z misjonarzami. Powody były też polityczne – dane pismo mogło być wydawane w języku polskim jako wersja niemieckojęzycznego pisma lub jego licencja, dla katolików nieposługujących się w zaborze językiem niemieckim.

Od początku w czasopiśmie obecnych jest wiele drzeworytów, wykonanych bardzo dokładnie, wręcz z artystyczną troską o szczegóły. Wraz z rozwojem techniki drukarskiej były powielane reprodukcje białoczarnych zdjęć z misji. Ten charakterystyczny rys pozostał obecny aż do dzisiaj w czasopiśmiennictwie misyjnym. Jest ono znane z grafik, zdjęć przedstawiających świat misji. Redaktorzy pisma „Missye Katolickie” zdawali sobie sprawę z tego, że w ten sposób czytelnicy łatwiej przyswoją treści pisma.

W doborze treści czasopisma jest zauważalny wybór tekstów związanych z osobą prawną wydawcy, a więc jezuitów. Nie licząc dłuższych cykli wydawniczych są to najczęściej misje, misjonarze związani z tym zakonem. W piśmie znajdują się pojedyncze teksty dotyczące misji kapucyńskich, franciszkańskich i salezjańskich, ale jest ich niewiele. Do tej pory zauważalna jest atomizacja środowiska misyjnego. Czasopisma misyjne czy media komunikujące przez internet zazwyczaj opisują misje prowadzone przez swojego właściciela, a co się z tym wiąże – starają się pozyskać tą drogą środki na prowadzoną przez niego działalność *ad gentes*.

Redakcja jezuickiego periodyku realizowała dziewięć funkcji prasowych: informacyjną i publicystyczną; edukacyjną, propagowania misji i idei misyjnej; ewangelizacyjną (w tym katechetyczną, formacyjną, nowo ewangelizacyjną); gromadzenia środków; budzenia powołań misyjnych; organizatorską; opiniotwórczą i postawotwórczą. Poza edukacyjną, funkcje te są realizowane, w różnym zakresie, do tej pory przez wszystkie media komunikujące o misjach *ad gentes* w Polsce.

Jednym z celów założenia i prowadzenia jezuickiego czasopisma było zaangażowanie świeckich w dzieło misyjne Kościoła, do czego nawoływała wspomniana encyklika *Santa Dei civitas*. Realizowało się to poprzez zachętę świeckich do prenumeraty pisma, łożenia środków materialnych na tę działalność. Przekonywano też młodych do wstępowania do jezuitów czy zakonów misyjnych. Zazwyczaj apele te były zamieszczane w insertach, czyli luźnych dodatkach dołączanych do pisma, a nie w głównym grzbiecie czasopisma. Tam publikowano listy największych darczyńców. Czasem umieszczano dane darczyńcy pod kolejnym tekstem cyklu, gdy

ten wsparł omawiane misje czy misjonarza, o którym zamieszczony był tekst. Rzadko akcentowane było zaangażowanie duchowe na rzecz misji. Do tej pory ten sposób działania wprowadzony przez redaktorów pisma jest obecny w polskojęzycznych mediach misyjnych.

* * *

Wydaje się, że media misyjne drukowane, ale i te komunikujące przez internet, są zwyczajnym narzędziem animacji misyjnej w kraju. Nie trzeba nikogo przekonywać o tym, jak są potrzebne, jak szerokie mają oddziaływanie i że dobrze realizują swoją rolę. Pierwszym czasopismem misyjnym redagowanym na ziemiach polskich były jezuickie „Missye Katolickie” (od 1882 r.). Pismo powstało z jednej strony dzięki publikacji encykliki Leona XIII *Santa Dei civitas* (1880 r.), która zachęcała do szerokiego zaangażowania w misje *ad gentes* Eklezji, a z drugiej strony dzięki zmianom politycznym i podpisaniu konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Austrią (1885 r.). Pozwolono wówczas na wydawanie polskojęzycznych czasopism misyjnych, które były przedstawione jako wersje językowe czasopism niemieckich – miało to pozwolić na dotarcie z treściami o tej tematyce do wiernych nieznających języka zaborcy. Wówczas był to rocznik, wydawany w zeszytach miesięcznych, ilustrowany drzeworytami, a z czasem reprodukcjami zdjęć. Do tej pory nie był on przedmiotem szerszych analiz prasoznawczo-misjologicznych. Ze względu na obszerność – 59 lat wydawniczych, na potrzeby studium czasokres badawczy ograniczony został do pierwszej dekady ukazywania się pisma.

Jezuickie czasopismo realizowało dziewięć funkcji wydawniczych: informacyjną i publicystyczną; propagowania misji i idei misyjnej; edukacyjną, ewangelizacyjną; gromadzenia środków; budzenia powołań misyjnych; organizatorską; opiniotwórczą i postawotwórczą, które są obecne (poza edukacyjną), w różnym zakresie do dzisiaj w misyjnych polskojęzycznych środkach społecznego przekazu.

Jezuicki miesięcznik, ze względu na to, że był prekursorem misyjnych mediów w języku polskim, stał się wzorem paradygmatycznym do późniejszej redakcji wielu czasopism misyjnych. Zauważalne jest to chociażby w szybkim ukazywaniu się, wobec jego sukcesu wydawniczego, kolejnych tytułów prasowych. Przyjęty przez jego wydawcę sposób kolportażu – charakterystyczne dla jezuickiego pisma są cykle wydawnicze, technika backgroundu dziennikarskiego, przedruki, zwiększająca się liczba polskich autorów i korespondencji misyjnej własnych misjonarzy,

szata graficzna, w której było wiele drzeworytów i reprodukcji zdjęć – były i są spotykane w mediach misyjnych do dzisiaj. W doborze treści czasopisma jest zauważalny wybór tekstów związanych z osobą prawną wydawcy, a jednym z celów założenia i prowadzenia jezuickiego czasopisma było zaangażowanie świeckich w dzieło misyjne Kościoła, do czego nawoływała wspomniana encyklika *Santa Dei civitas*. Także i one są do tej pory widoczne w sposobie działania redaktorów polskojęzycznych mediów misyjnych.

Przed rozpoczęciem badań zostały sformułowane następujące hipotezy i tezy badawcze, które następnie, w toku badań, staraliśmy się zweryfikować (hipotezy) lub potwierdzić (tezy).

- Teza 1. Funkcje wydawnicze zmieniają się i te realizowane przez „Missye Katolickie” nie są realizowane przez współczesne polskojęzyczne media – niepotwierdzona.
- Teza 2. Od samego początku w mediach misyjnych stosowane są grafiki oraz zdjęcia, unaoczniające działalność misyjną i przekonujące do tej działalności odbiorców – potwierdzona.
- Hipoteza 1. Pierwsze lata mediów misyjnych związane są ze stosowaniem techniki *backgroundu* dziennikarskiego ze względu na trudności z dotarciem do podobnych treści przez czytelników – zweryfikowana pozytywnie.
- Hipoteza 2. „Missye Katolickie” wypracowały sposób działania, redakcji i doboru treści, który stał się w dużej mierze paradygmatem dla kolejnych czasopism misyjnych – zweryfikowana pozytywnie.
- Hipoteza 3. Ze względu na niewielką liczbę misjonarzy pochodzących z ziem polskich w dużej mierze treścią czasopisma jest działalność *ad gentes* prowadzona przez misjonarzy zagranicznych oraz przedruki – zweryfikowana częściowo w zależności od roku wydawniczego.

JESUIT “MISSYE KATOLICKIE” (1882–1891)

The initial period of the operation of the first Polish missionary journal

Keywords: missions, magazines, first magazine, press functions, publishing paradigm, Missye Katolickie.

Abstract: The first mission magazines in the world: “Les Annales de la Propagation de la Foi” and “Les Missions Catholiques” have been published since 1822. Sixty years later the Jesuits began publishing the title: “Missye Katolickie” by the Jesuits. It was the first Polish-language periodical that was created when Poland was under partitions. It was cre-

ated thanks to the publication of Leo XIII's encyclical "Santa Dei civitas" (1880), encouraging broad involvement in the missions ad gentes of the Ecclesia, and on the other hand, thanks to the political change and the signing of a concordat between the Holy See and Austria (1885). Until now, it has not been the subject of wider press and missions studies. Due to the length of 59 publishing years, the research period was limited to the first decade of publishing for the purposes of the study. In the course of the conducted research, the genesis of the journal, its assumptions, subject matter, manner of communication and the implementation of publishing functions by the editors were indicated. As it has been shown, the Jesuit monthly, due to the fact that it was a precursor of missionary media in the Polish language, became, in many areas indicated in the research, a paradigmatic model for the subsequent editing of mission journals.

BIBLIOGRAFIA

„Missye Katolickie”, 1(1882) – 10(1891).

Adamski A., Łęcicki G., *Teologia mediów i komunikacji – na styku nauk o mediach oraz nauk teologicznych*, „Studia Medioznawcze”, 2(2016), s. 11–24.

Kaleta A., *Polskie katolickie czasopiśmiennictwo misyjne w II Rzeczypospolitej*, Kalisz 2001.

Malek R., *Stulecie czasopisma „Die Katholischen Missionen”*, CTh, 44(1975), f. 2, s. 189–195.

Mazzei L., *Chiesa e comunicazione. I mass media della Santa Sede*, Roma 1997.

Nowak M., *Podstawy pedagogiki otwartej, ujęcie dynamiczne w inspiracji chrześcijańskiej*, Lublin 1999.

Wrzos M., *Główne idee teologiczne, historia i funkcje obłackiego czasopiśmiennictwa misyjnego w Polsce (1926–2016)*, Poznań 2016.

Wrzos M., *Od czasopism do Web 3.0. Polskie media misyjne po Vaticanum Secundum. Część pierwsza: Rozwój środków społecznego przekazu oraz nauczanie Kościoła na ich temat w polskim czasopiśmiennictwie misyjnym*, „Nurt SVD”, 144(2018), nr 2, s. 85–108.

Wrzos M., *Polskie czasopiśmiennictwo misyjne po II wojnie światowej*, Poznań 2013.

Wrzos M., *Wiodące polskie czasopiśmiennictwo misyjne w okresie pandemii Covid-19, jego funkcjonowanie, przekaz oraz realizacja funkcji prasowych*, Poznań [mps].